

The commodity structure of export and import of Ukraine during the war – a legacy

*V. P. Kalenska**

Received: 2022-10-11

Accepted: 2022-12-25

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7701951>

Annotation. In addition to the many challenges facing the Ukrainian economy, namely, COVID-19, rising prices for gas and other energy sources, the war has been added. Russia's invasion of Ukraine on February 24, 2022 resulted in the cessation of imports of most product categories, as many businesses suffered physical losses, infrastructure was damaged, and foreign partners suspended cooperation with Ukraine due to increased risks. In this situation, Ukrainian business had to survive and do everything possible to save jobs, the enterprises/industries themselves, and the country itself. The work analyzes the dynamics of foreign trade for 2018-2022. The main exporting and importing countries of Ukraine during the war are identified. The commodity structure of Ukraine's exports and imports in 2022 is characterized. The model for the development of the competitiveness of Ukraine's economy during and after the war will be successful when it is built on advantages determined by national determinants of competitiveness and adapted to the influence of the external environment. First of all, in order to restore Ukrainian exports and imports, it is necessary to end hostilities on the territory of Ukraine.

Keywords: export, import, foreign economic activity, commodity structure.

* V. P. Kalenska, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-0995-1489>

ВСТУП

На додаток до багатьох викликів, з якими стикається українська економіка, а саме COVID-19, зростання цін на газ та інші енергоносії, додалася війна. Вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року призвело до припинення імпорту більшості товарних категорій, оскільки багато підприємств зазнали фізичних втрат, була пошкоджена інфраструктура, а іноземні партнери призупинили співпрацю з Україною через збільшені ризики. У цій ситуації український бізнес повинен був вижити і зробити все можливе, щоб зберегти робочі місця, самі підприємства/галузі і саму країну.

Основними способами відновлення економіки під час війни, у квітні 2022 року, стало зниження податків на імпорт, були надані пільги малому та середньому бізнесу. Великий бізнес залишився без довгоочікуваних стимулів і повинен справлятися з ситуацією самостійно. Згідно з опитуванням великого бізнесу, було виявлено, які стимули були б цікаві великим гравцям. Запропоновані удосконалення були покликані прискорити зростання української економіки в довоєнний період і можуть бути використані в післявоєнний період.

Запропоновані методи механізму митного тарифу були засновані на порівнянні імпортних систем ЄС і України в довоєнний період. Була запропонована модель, яка ґрунтувалася на відстрочення сплати митних зборів, особливо ПДВ, до реалізації продукції, і тільки потім перерахування до бюджету. На думку бізнесу, це дозволило б збільшити обсяг коштів, які будуть інвестовані підприємствами в розвиток бізнесу, а також диверсифікацію ризиків і переорієнтацію у важкі часи. Опитування було проведено серед 76 компаній, які впевнено заявили в ході опитування, що вони зацікавлені в інструменті відстрочки. Це дослідження

показує найкращий спосіб допомогти бізнесу швидко відновитися в післявоєнний період.

Аналіз економічних інструментів і стратегій різних країн - це основні моменти для пошуку правильної стратегії відродження економіки України. Особливо цікаві дослідження в руслі реформ, криз, зміни конкретної політики і правил торгівлі між країнами. Аналіз намагався охопити більшість країн, щоб зібрати різний досвід.

Лінія реформ була згадана в дослідженні Abreo, C., Bustillo, R., & Rodríguez, C. (2022) при аналізі процесу лібералізації торгівлі Колумбії з головною метою збільшення Колумбійського експорту. Основну частину Колумбійського експорту становить сировина, як і українська. Ян Д. та Чундінг л. (2021) проаналізували реформу системи управління міжнародною торгівлею в Китаї, маючи досвід розробки та виконання дорожніх карт для довгострокової реформи. Браун, Л. К., & Траутт, Е. (2018) аналіз впливу експортних субсидій на торгівлю та добробут в аспекті продовження урядами політики сприяння торгівлі. Медін, х. (2021) аналіз того, чому фірми імпортують через торговців у країнах-підприємцях, а не безпосередньо з джерела, є дуже важливою темою для реформ в Україні відповідно до досвіду ЄС щодо прямої та непрямой міжнародної торгівлі. Ольга Ю., Стасіс р., Циганкова т., Резнікова Н. І Ускова Д. (2021) провели аналіз джерел протекціонізму в торгівлі через COVID-19, особливостей сучасних міжкраїнних торговельних спорів, заснований на досвіді спорів США, ЄС та Китаю, який корисний для майбутнього захисту експорту/імпорту в Україні. Рахул, м., і Жиль, С. (2021) аналіз аномальних цін у міжнародній торгівлі товарами, подібних українським. Вурал г. (2013) аналізує асиметричні торгові витрати. Сидоров В. Н. і Сидорова Е. В. (2021) зосередилися на спрощенні процедур торгівлі у трьох вимірах: "жорсткому",

"м'якому" та цифровому, що включає використання інформаційних технологій, які широко використовуються в Україні на 2022 рік. Уотсон, а. (2021) досліджує вплив торгового кредиту на циклічні коливання в міжнародній торгівлі.

Лінія кризи згадувалася в дослідженні Айтуар а. (2021) - це випадок торгових санкцій між Росією та західними країнами щодо Казахстану, які матимуть значний вплив на країну, яка високо інтегрована в російську економіку. Девіс, К. Л. та Пелк, К.Дж. (2017) аналізують самообмеження торговельного захисту, досліджують важкі часи "і показують, що правила міжнародної торгівлі включають положення, які дозволяють підвищувати бар'єри для надання допомоги галузям, коли вони зазнають економічних збитків". Питання євроінтеграції, особливо в період війни, показують необхідність врівноваження тиску. Девіс К., Pelc. До "оцінює вплив криз на співпрацю в торгівлі" (Davis, & Pelc, 2017). Герман, П. р. (2022) аналіз можливості недискримінаційних нетарифних торгових витрат, дослідження "методи оцінки недискримінаційних торгових витрат мають труднощі з точки зору вимог до даних або здатності ізолювати наслідки конкретної політики".

Лінія зміни конкретної політики була згадана в дослідженні Алонсо в. (2021), в якому аналізується Міжнародна торгівля зброєю, що є важливим напрямком аналізу в період війни. Чен у. та Ван Н. (2022) аналізують швидке зростання економік Східної Азії з центром у Китаї, Японії та Південній Кореї, що свідчить про зміну географії міжнародної торгівлі. Крозе м., Демір Б. та Яворчик б. (2022) аналіз міжнародної торгівлі та акредитивів як інструменту відновлення економіки в період криз. Длухош, Б, і Хоргос, Д. (2013) аналіз впливу глобалізації, який показує дезагрегований погляд на торгівлю і "показує, що позитивна конотація

зосереджена в країнах з низьким рівнем доходу, які все ще перебувають у процесі підйому по сходах доходів", що є загальним для української економіки. Галович т. (2021) провів дослідження, пов'язане з Асоціацією держав Південно-Східної Азії (АСЕАН), яке "вивчало міжнародну конкурентоспроможність та торгівлю держав - членів АСЕАН". Оцінка конкурентної позиції члена АСЕАН могла б допомогти оцінити міжнародну торгівлю України. Місевич, П. (2021) провів "дослідження з метою аналізу міжнародної торгівлі держав-членів ЄАЕС". 'Результати показують відкритість для зовнішньої торгівлі та експортну орієнтацію держав-членів ЄАЕС", а результати розкривають картину ЄАЕС.

Лінія правил торгівлі між націями була згадана в дослідженні Дос Рейса, М., Да Сілва Порту і де Азеведо. (2021), який аналізує вплив світової організації торгівлі на членів. Джульєта Зелікович (2022) показує дискурс у дебатах про реформу Світової організації торгівлі. Україна є членом СОТ з 16 травня 2008 року.

Аналізуючи вищевказані дослідження, бачимо, що були проаналізовані майже всі країни, організації та процеси, але не в контексті України. У післявоєнний період Україна повинна створити свій власний унікальний інструмент, заснований на досвіді розвинених і країн, що розвиваються, який сприятиме швидкому розвитку економіки.

Метою статті є вивчення товарної структури експорту та імпорту України під час війни.

РЕЗУЛЬТАТИ

Регулювання експортних та імпортних операцій в Україні вже більше двох десятиків років здійснюється Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 19.02.1992 р. № 2139-XII [5]. Україна має

зовнішньоекономічні відносини з багатьма країнами світу і розвиває їх. Так, згідно з даними СОТ в 2021 р. на Україну припадало 0,34% всього світового експорту товарів і 0,41% імпорту. У світовому експорті послуг Україні належить всього лише 0,42% і в імпорті - 0,35%.

З 2018 по 2020 рр. обсяги імпорту товарів і послуг в Україну перевищували обсяги експорту, в результаті чого сальдо зовнішньої торгівлі було негативним: мінімальне його значення зафіксовано в 2018 р. (3628,4 млн. дол.), максимальне-у 2019 р. (8878,8 млн. дол.). Вперше за багато років в 2021 р.

експорт перевищив імпорт, і позитивне сальдо зовнішньої торгівлі склало 3356,2 млн. дол.

Піком зростання експорту та імпорту за досліджуваний період був 2018 р. - експорт зріс на 30,3%, імпорт - на 32,7%. Максимальне падіння двох показників було в 2021 р. - експорт знизився до 85,7% в порівнянні з 2020 р., а імпорт-до 72,9%. В результаті війни в Україні в 2022 р. обсяг експорту скоротився на 67,7%, а імпорту - на 78,6%.

Основні індикатори розвитку зовнішньої торгівлі за 2018-2022 рр. представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка зовнішньої торгівлі за 2018-2022 рр.

Показник	2018	2017	2019	2020	2021	2022
Обсяг експорту, млн. дол. США	62 125,7	80 941,8	80 895,8	74 832,3	64 106,8	36900
Темп приросту, % до попереднього року	-	30,3	-0,06	-7,5	-14,3	-67,7
Обсяг імпорту, млн. дол. США	65 754,1	87 232,4	89 774,6	83 346,5	60 750,6	44000,6
Темп приросту, % до попереднього року	-	32,7	2,9	-7,2	-27,1	-78,6
Баланс зовнішньої торгівлі, млн.дол. США	-3 628,4	-6 290,6	-8 878,8	-8 514,2	3 356,2	-7100,6
Коефіцієнт покриття імпорту експортом	0,94	0,93	0,90	0,90	1,06	0,76

Джерело: складено автором

Динаміка експорту та імпорту в Україні в 2018-2022 рр. наведена на рис. 1.

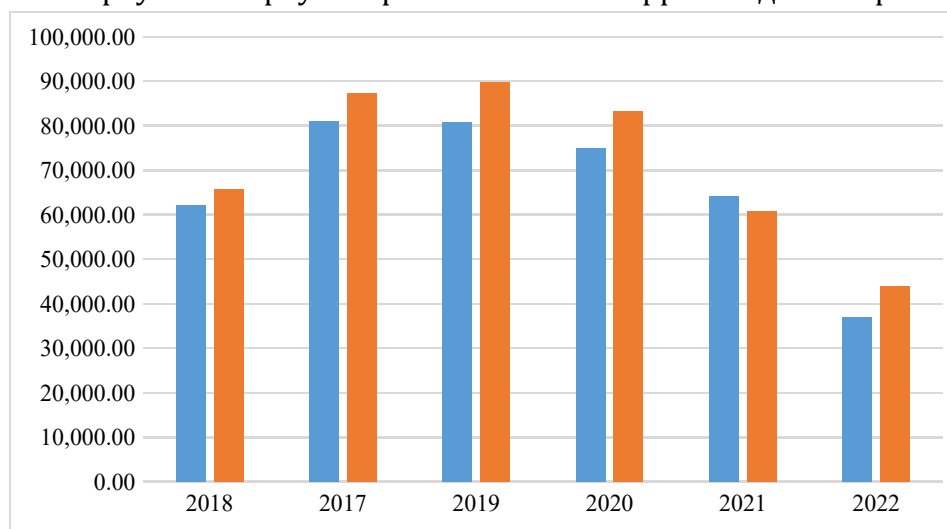

Рис. 1. Динаміка експорту та імпорту в Україні в 2018-2022 рр.

За 2022 р. експорт між Україною та іншими країнами зазнав суттєвих змін. Лідером-експортером стала Польща –

15,4% (5,6 млрд дол. США), Китай – 5,3%, Італія, Єгипет – 1,3 % (рис. 2).

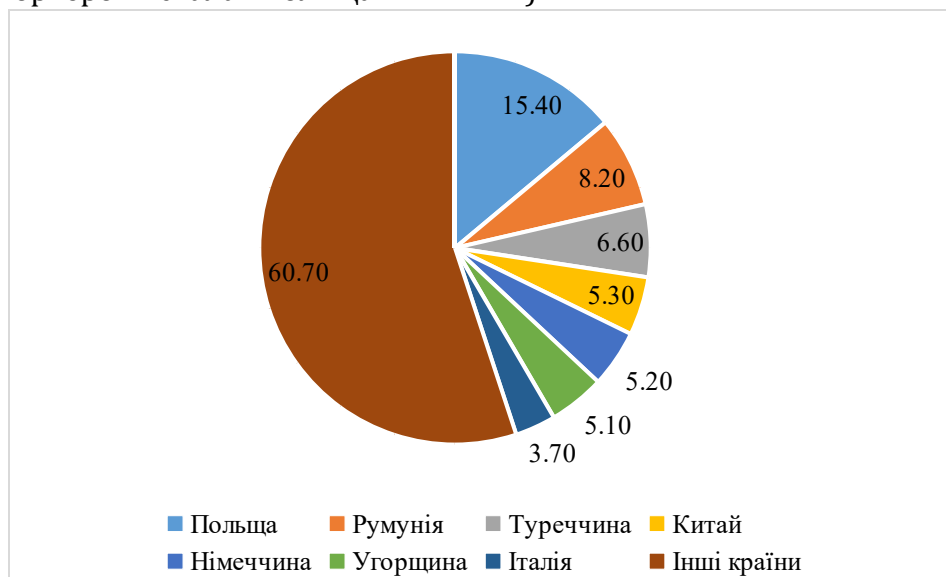

Рис. 2. Країни-експортери України в 2022 р.

Протягом 2017 – 2021 рр. в структурі експорту переважали недорогочінні метали та вироби з них (28,3% від загального обсягу експорту); продукти рослинного походження (16,2%); мінеральні продукти (11,3%); машини, обладнання та механізми,

електротехнічне обладнання (10,5%). В Україні під час війни відбулися значні зміни в товарній структурі експорту: кукурудза 12,9%, олія соняшникова – 12,1%, руди і концентрати залізні – 7,5%, пшениця – 5,3% (рис. 3).

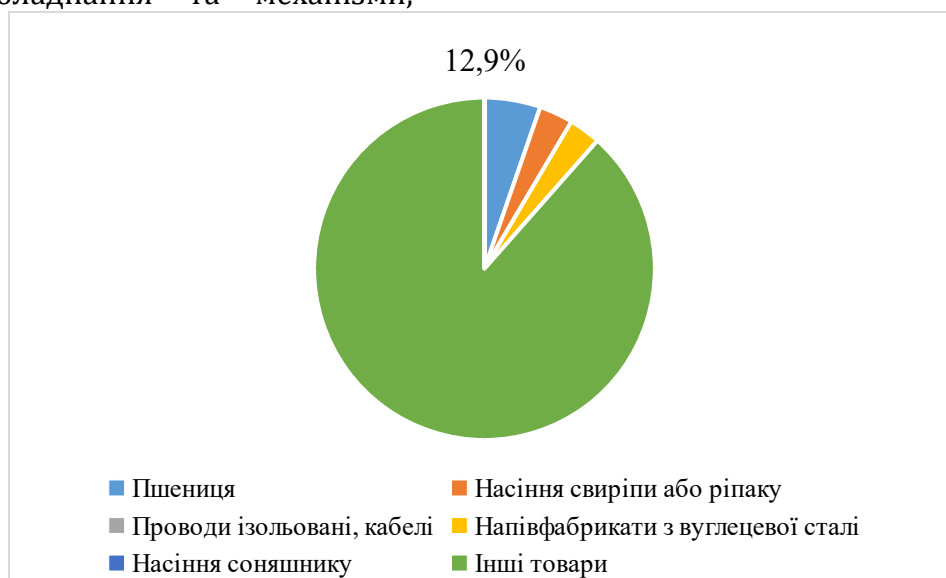

Рис. 3. Товарна структура експорту України в 2022 р.

Обсяги імпорту та склад країн-імпортерів в 2022 р. зазнали не таких значних змін як експорту. Основними країнами-імпортерами України є Китай

(15%), Польща (9,9%), Німеччина (8,3%), Туреччина (5,2%), США (4,2%)

У структурі імпорту в 2018-2021 рр. превалювали мінеральні продукти (29,6% від загального обсягу імпорту);

машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання (16,0); продукція хімічної та пов'язаної з нею галузей промисловості (12,5%)

недорогоцінні метали та вироби з них (6,1%). Товарна структура імпорту Україна в 2022 р. наведена на рис. 4.

Рис. 4. Товарна структура імпорту Україна в 2022 р.

ВИСНОВКИ

У світовій практиці, як правило, країни розробляють пропозиції щодо реформування економіки з точки зору створення сприятливих умов для зростання експортного потенціалу. Вирішення цієї проблеми є ключем до досягнення та реалізації Загальної та проміжних цілей економічної реформи. Найважливішим фактором, що визначає експортний потенціал країни, є наявність в країні порівняльних переваг. Якщо на ранніх етапах на перший план виходили такі фактори виробництва, як земля, праця, капітал, то на сучасному етапі розвитку визначальну роль відіграє здатність

країни створювати необхідні умови економічного розвитку, що стимулюють розвиток відсутніх факторів.

Таким чином, треба констатувати, що модель розвитку конкурентоспроможності економіки України під час і після війни буде успішною, коли вона побудована на перевагах, що визначаються національними детермінантами конкурентоспроможності і адаптованих на вплив зовнішнього середовища. Перш за все, для відновлення українського експорту та імпорту необхідно завершити бойові дії на території України.

References

1. Abreo, C., Bustillo, R., & Rodriguez, C. (2022). An empirical analysis of Colombia's trade liberalization process and its effect on the equilibrium of its structural trade deficit. *Review of Development Economics*, 26, 736- 755. <https://doi.org/10.1111/rode.12860>
2. Aituar, A. (2021). Trade Sanctions and Customs Union Partners of the Target Country: Evidence from Kazakhstan.

Peace Economics, Peace Science and Public Policy, 27(4), 549-566. <https://doi.org/10.1515/peps-2020-0044>

3. Alonso, V. (2021). El comercio internacional de armamento y las ventajas comparativas, *Revista de Estudios en Seguridad Internacional*, 7(2), 83-104. <http://dx.doi.org/10.18847/1.14.5>

4. Brown, L.K., & Troutt, E. (2018). A re-analysis of the trade and welfare effects of export subsidies. *Applied Economics Letters*, 25(6), 420-424. <https://doi.org/10.1080/13504851.2017.1329>
5. Chen, W., & Wang, N. (2022). Visualizing the changing geographies of international trade, 2000-19. *Regional studies regional science*, 9(1), 132-134. <https://doi.org/10.1080/21681376.2022.2043770>
6. Crozet, M., Demir, B. & Javorcik, B. (2022). International Trade and Letters of Credit: A Double-Edged Sword in Times of Crises. *IMF Econ Rev.* <https://doi.org/10.1057/s41308-021-00155-3>
7. Davis, C.L., & Pelc, K.J. (2017). Cooperation in Hard Times: Self-restraint of Trade Protection. *Journal of Conflict Resolution*, 61(2), 398-429. Doi: 10.1177/0022002715595699
8. Dluhosch, B., & Horgos, D. (2013). Trading up the happiness ladder. *Social Indicators Research*, 113, 973-990. <https://doi.org/10.1007/s11205-012-0122-9>
9. Dos Reis, M., Da Silva Porto, S., & De Azevedo, A.F. (2021). The impacts of the World Trade Organization on new members. *World economy*, 44(7), 1944-1972. <https://doi.org/10.1111/twec.13109>
10. Galovic, T. (2021). International competitiveness of asean regional integration. *Ekonomski vjesnik/Econviews - Review of Contemporary Business, Entrepreneurship and Economic Issues*, 34(1), <https://doi.org/10.51680/ev.34.L2>
11. Herman, P. R. (2022). A pragmatic approach to estimating nondiscriminatory non-tariff trade costs. *Rev Int Econ*, 1- 30. <https://doi.org/10.1111/roie.12604>
12. Medin, H. (2021). Why do firms import via merchants in entrepot countries rather than directly from the source? *Review of international economics.* <https://doi.org/10.1111/roie.12583>
13. Mišević, P. (2021). International trade of the eurasian economic union (EAEU). *Ekonomski vjesnik/Econviews - Review of Contemporary Business, Entrepreneurship and Economic Issues*, 34(1), <https://doi.org/10.51680/ev.34.1.14>
14. Olha, Y., Stašys, R., Tsygankova, T., Reznikova, N., & Uskova, D. (2021). Protectionism sources of trade disputes within international economic relations. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 42(4), 516-526. <https://doi.org/10.15544/mts.2020.53>
15. Rahul, M., & Gilles, C. (2021). Abnormal pricing in international commodity trade: Empirical evidence from Switzerland. *Resources Policy*, 74, 102352. <https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2021.102352>
16. Sidorov, V. N., & Sidorova, E. V. (2021). La facilitación del comercio en tres dimensiones: «suave», «dura» y digital. *Revista De La Facultad De Derecho*, (51), e2021n51a8. <https://doi.org/10.22187/rfd2021n51a8>
17. Vural, G. (2013) Comparison of Asymmetric Trade Costs: Estimated vs. Recovered. *Procedia Economics and Finance*, 5, 779-788. [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(13\)00090-7](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(13)00090-7)
18. Watson, A. (2021). Trade credit, trade income elasticity and the international transmission of shocks. *Eurasian Econ Rev*, 11, 687-733. <https://doi.org/10.1007/s40822-021-00178-1>
19. Yan, D., & Chunding, L. (2021) China and the Reform of International Trade Governance System. *Social Sciences in*

- China, 42(3), 140-164. DOI:
10.1080/02529203.2021.1971407
20. Zelicovich, J. (2022) Are there still
shared values to sustain
multilateralism? *Discourse in World
Trade Organization reform debates,
Third World Quarterly*, 43(2),
332-351,
[https://doi.org/10.1080/01436597.20
21. 2008796](https://doi.org/10.1080/01436597.2021.2008796)